

Universal Declaration of Human Rights - Fon

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

GBETA GBE ɔ BI TɔN EE ɔD XÓ DÓ ACE E GBETɔ DÓ KPODO SISI E ɔD NA DÓ N'I LE KPO WU E
WEXWLE

Ee nyi ɔ ɔ hennu ɔkpo me ɔ, me ɔkpoɔkpo ka do susu tɔn, bɔ ace ɔkpo ɔ we mebi ɔ bo e ma sixu kan
fen kpon é ɔi medesusi jije, hwɛjijɔzinzan, kpoɔo fifa ni tiin nu weke ɔ bi e ɔ,

Ee nyi ɔ nukumamɔ je nume kpoɔo wangbenu sen deɔee na zɔn bɔ gbetɔ na do tiin nyi le we nɔ dɔn
alannuwiwa deɔ nɔ zɔn bɔ gbetɔ nɔ fon gu e, lo bɔ nu taji deɔ hudo gbetɔ ɔ we nyi ɔ gbe e me gbetɔ le
ma na nɔ mekannu ɔ xodidɔ sin alinu kpoɔo nuɔiɔi lo bo na tɔn sin adohuhu kpoɔo ya kpo me é ɔ,

Ee nyi ɔ dandanme we e ɔ na je hun do sen deɔ na zɔn bɔ gbetɔ na do tiin nyi le gbɔn aɔɔidɔ sin
alinu se na zɔn bɔ gbetɔ ma na lin ɔ emi ɔ na de emideɔ sin mekannu kpo yadonume kpo e ɔ,

Ee nyi ɔ é ɔ dandanme bɔ e ɔ na de alinu wennyinyi ee ɔ na tiin nyi ɔ to ɔkpoɔkpo tentin e ɔ,

Ee nyi ɔ, ɔ xwedowema elɔ me o weke ɔ bi le vɔ mɔ nu je ace kpo do sisi dodo e gbetɔ ɔ na ɔ e, ɔ
medesunɔnyinyi kpoɔo susu e do na xɔ nu gbetɔ e ɔ ace kpoɔo sisi sunnu kpoɔo nyɔnu tɔn kpo na nyi
ɔkpo ɔ; lo bɔ ye le yalɔ akɔn bonu nukɔnyinyi ni tiin lo bo na sɔ gbe ɔagbe zinzan gbɔn medesunɔsi
jije taji ze jijɔn ayi e ɔ,

Ee nyi ɔ to ɔkpoɔkpo yi gbe bo na ɔ sisi nu ace e gbetɔ le ɔ kpoɔo medesusijije taji kpo ɔ alɔ
ɔ alɔme xa to le bi sin kplekple é ɔ,

Ee nyi ɔ linlin ɔkpo ɔ duɔo nu ace, sisi kpoɔo medesunɔsi jije gbetɔ tɔn le, we nyi nu taji ee na
zɔn bɔ mi na nyi sen elɔ le e ɔ,

Gbetɔ ɔ sin kplekple de gbeta elɔ tɔn bɔ e na ɔ xo do ace e gbetɔ ɔ na ɔ kpo sisi e ɔ na ɔ n'i é
kpo wu. Gbeta elɔ na nyi su ɔkpo tawun bɔ gbetɔ le kpo to le bi kpo ɔ na nyi bonu me bi kpoɔo tuto e
nyi gbetɔ le tɔn le deɔ gbeta elɔ ɔ tame na nugbo le e ni tenkɔn nu sisi ni tiin nu ace kpoɔo
medesunɔsi jije gbɔn nunyweyiɔi li xo. Mɔ ɔkpo ɔ ye ɔ na tuun sen ene ɔ le bo na zan ye nugbo tɔn
gbɔn tuto e do ayi ɔ to ɔkpoɔkpo me kpoɔo gbe ɔ bi me e kpo; ace ene ɔ kpoɔo susu ene kpan sin
zinzan ɔ kpo nukun mɔ je yene kpo ɔ ɔ na nyi nu taji ɔkpo nu tovi ee sin to ɔ gbeta elɔ me e kpoɔo
tovi deɔ sin to le kpo ɔ aɔɔpikpa to ene ɔ le tɔn glɔ e.

Gbetaken 1

Ace, susu kpo sisi ɔkpo ɔ kpo we gbetɔ bi ɔ ɔ gbewiwa tɔn hwenu; ye ɔ linkɔn bɔ ayi yetɔn me kpe
lo bɔ ye ɔ na do alɔ yeɔee ɔi nɔvinɔvi ɔhun.

Gbetaken 2

Me ɔkpoɔkpo sixu tuun ɔ ace, su su kpo sisi deɔ kpo xo e ɔ ɔ gbe ta elɔ me ɔ nyi eɔesunɔ sin nu
ma de nuɔe kpo ɔi: akɔta, sun nu, nyɔnu, gbe e nɔ do e, sinsen, nu e lin do toxo wu e, alo linlin deɔo
see b'e nyi to metɔn le alo gbe to le tɔn, ɔkunjiɔe, lee e ji me gbɔn e kpoɔo nu deɔdeɔo ne le kpan.

Mɔ ɔkpo ɔ, e ɔ na kɔn do tuto ee e ze jijɔn ayi ɔ to e me e gosin e wu ɔ toxodidɔ sin alinu, sen
e ji to ɔ jijɔn e kpoɔo sen gbe ɔ tɔn deɔ ɔ nu do to ɔ nu e we a, ɔ to ene ɔ ko je eɔee si alo e kpo
ɔ mekannu, alo aɔɔpikpa tɔn ma yi haɔɔji wu a.

Gbetaken 3

Gbetɔ ɔkpoɔkpo ɔ na mɔ gbɛ bo nɔ edesu si lo bo na lɛ nyi edee.

Gbetaken 4

E sɔ ɔ na hɛn mɛde ɔ mɛkannu alo mɛde ǎ; mɛkannuninɔ kpodo mɛde kpo ɔ alo lɛ bi mɛ ɔ sɔ de ǎ.

Gbetaken 5

Gbetɔwikukɔn alo ya do nu mɛ kpodo adakacomɛwu kpo sɔ ɔ na de ǎ.

Gbetaken 6

Gbetɔ ɔ nusisi wɛ ɔ na nyi ɔ fi bi.

Gbetaken 7

Acɛ ɔkpo ɔ wɛ mɛ bi na ɔ lo bo na nɔ nyi sɛn ɔkpo ɔ; mɔ ɔkpo ɔ mɛde na yi gbɛ nu walɔ e na de mɛ kpo alo deɛ nyi wuɔzɔnumɛ tɔn kpo e lo bo na wa gba sɛn e do ɔ fi e ǎ.

Gbetaken 8

Enyi mɛde mɔ ɔ e yi acɛ e nyi etɔn bɔ sɛn dodo ee ɔɔ nu do to tɔn nu ɔ n'ɛ ɔ, e hɛn ɔ e na ylɔ hwɛ ɔ to tɔn mɛ.

Gbetaken 9

E ɔ na ya mɛde sin to tɔn mɛ alo e na wli i alo e na su i do ganmɛ ɔ nuɔde kpoun wu ǎ.

Gbetaken 10

E ɔ dandanmɛ bɔ e na se nu ee mɛde wa é ɔ hwɛɔɔɔsa ɔ togumɛ kpa a kwɛɔɔɔsa enɛ ɔ wɛ ɔ na ɔ acɛ e nyi etɔn lɛ é kpodo nu è de na wa lɛ é kpo; mɔ ɔkpo ɔ fi enɛ ɔ wɛ e na ɔ nu e wu e ylɔ hwɛ ε é dé.

Gbetaken 11

1. Mɛ e e vɛ nu nyanyade do é na to ɔ yi tɔn yi wɛ hwɛ bɔ e na ba do nu lee nu lɛ yi gbɔn e cobo na ylɔ ε ɔ hwɛnukɔn; cobonu e ka na ɔ hwɛ do e e ɔ, e ɔ na n'ɛ mɛ e na sixu hwɛnnɛ ɔ hwɛnukɔn e.
2. Enyi nu e mɛde wa d'ayi é ma nyi nu e na sa sɛn do mɛ ɔ hwe enɛ nu ɔ lee sɛn é ji tɔ ɔ alo gbɛ ɔ jijɔn é ɔ gbɔn é a ɔ, é ɔ na sɛn gan tɔn ǎ.

Gbetaken 12

E ɔ na ba do nu mɛ ɔ lee jlo mɛ gbɔn e gbɔn xo e kun kpla. Gbezinzan mɛtɔn, hennu mɛtɔn, xɔ mɛtɔn alo wɛn mɛtɔn lɛ é ǎ. Mo ɔkpo ɔ e ka ɔ na ɔ winnya mɛ bo lɛ kɔn wi mɛtɔn ǎ. Acɛ e nyi gbɛtɔ tɔn e ɔ hwlɛn mɛ ɔ ali enɛ ɔ nu.

Gbetaken 13

1. Fi e jlo mɛde ɔ wɛ na nɔ gbɔn bo na lɛ ze nɔtɛn e jlo e ɔ ɔ toɔemɛ.
2. Mɛde ɔ jlo tɔn ɔ é sixu bɛ agban sin to deɔ mɛ ɔ to tɔn mɛ ɔhun. E jlo e ɔ, e sixu lɛ lɛ kɔ wá xwé.

Gbetaken 14

1. Enyi dọ e dọ gbeya do nu mēde wē kaka bọ ku hwen wan d'e mē ɔ, é hēn ɔ é na hɔn yi to dẹvome bọ e dọ na yi i dọ fi enē.
2. Amọ enyi e mọ dọ mē ɔ jẹ sēnmē nugbo alo e tẹ afọ sēn e ji gbě e to lẹ bi kplekple sọ jujon ayi é ji e ɔ, é sọ dọ ace bọ e na yi i dandan dọ to dẹvome ă.

Gbetaken 15

1. Gbetọ bi dọ ace bo na nyi toḍè sin vi.
2. E sixu hugan mēde bo de e sin tovikēnmē ă; mọ dokpo ɔ é hēn ɔ e na zé edee zé ji nu to devo.

Gbetaken 16

1. Enyi sunnu kpo nyonu kpo dọ wyanwyanxwe ɔ, ye hēn ɔ, ye na da yedee bo dè hēnnu yeton. Akota yeton, to yeton, alo sinsen yeton dọ na gbē nú ye ă. Ace dokpo lẹ wē ye dọ dọ yedeedida hwenu kpɔnunc yeton alo yedeejodo hwenu.
2. Cobonu gbetọ dè ná dà dè ɔ, jlo yeton mē nu wē é dọ na nyi.
3. Hēnnu wē nyi sosyen nú gbetọ sin togun; lobo togun enē ɔ kpodo acekpikpa to ɔ tɔn kpan ka dọ na jẹ hun do jĩ tɔ.

Gbetaken 17

1. Gbetọ bi, mē e dọ ee dokponɔ é alo éé dọ gbē kplekpleḍemē e, dọ na dọ ace do nudeji.
2. Nũ é nyi étɔn ɔ mēde sixu tafu i dọ bo yi dọ asi tɔn ă.

Gbetaken 18

Gbetọ bi dọ ace bo na lēn nu nu é jlo e kpón bo d'ayimē lobo lẹ sēn nu e jlo e. Ace enē ɔ wē zɔn bọ tɔn lẹ lẹ dọ togunmē alo kwēnkwenmē gbɔn alokpa lẹ bi mē ɖi: nunyeyiyi, walɔ kpo yehwē sin alinu kpo.

Gbetaken 19

Gbetọ bi dọ ace bo na lin nũ é do nuwu bo ka na dọ xo; hũn mēde dọ na van nukun dó mēde ă. Mọ dokpo ɔ, mē bi dọ ace bo na se bo jlá nũ é dọ jijē wē dọ to ɔ mē kpo togudo lẹ é kpo. E hēn wlēnwīn dẹbu ɔ, é na ba bo do se na.

Gbetaken 20

1. Gbetọ bi dọ ace bo na yi kplé. Lobo na lẹ do gbě é ma na dɔn hunnyahunnya wa ă e.
2. E sixu sọ mēde do gbēdemē gannu gannu ă.

Gbetaken 21

1. Gbetọ bi hēn ɔ, é na gɔ alɔ nu to tɔn bonu é na do yi nukɔn. Eye dẹsu hēn ɔ é na nɔ nukɔn nu nuwī wa enē alo é na dẹ mē bọ é na nɔ do tɔn mē.
2. Ace dokpo ɔ wē mē bi dọ bo na do wa axɔsuzɔ dọ to tɔn mē.

3. Jlo to ɔ tɔn wɛ nyi linlin dodo e ji to ɔ sin acekpikpa junjon e. Jlo ene ɔ, e na ze wema na dó xwiji, do sendéji bo ahizi na tɔn d'eme ă. Mɔ dokpo ɔ, nuwiwa ene ɔ, e na nɔ blo e do hwe tɔn nu. Wema ene ɔ, e sixu nɔ yame bo so alo e le sixu so do togunme lee e na blo gbɔn bo ayi na j'ayi nu wemazeto le e.

Gbetaken 22

Gbetɔ bi ɔ, togundeme wɛ é dɛ. Ene ɔ wu o, nuɖe na do tagba n'i do akwelinu, lanme na nɔ ganji k kpodo nunywe na do kpo sin alinu ă; nu ene ɔ wɛ na zɔn bo é na tɔn nyi. Amɔ kan e van wɛ to ɔ dɛ e kpodo nuwadokpo e do todeetodee kpan sin tentin gbɔn tuto e ze do te é kpo to ɔ sin dokun le kpo wɛ na zɔn bo e na mɔ.

Gbetaken 23

1. Gbetɔ bi do na wa azɔ. Azɔ e ja jlo é wɛ é na wa; sen dokpo ɔ wɛ na do nu do me bi nu lobo é ka do na nɔ azɔgba ă.
2. Azɔ e mede wa é sin akwe wɛ na du.
3. Mede wa nuɖe ɔ, é na yi nuɖe d'enu dandan. Ene ɔ wɛ na zɔn bo e na mɔ nu e na do hen hennu tɔn na é. E hwedo e ɔ, gbeto sin togun ɔ na go alo nu i do ali devonu.
4. Gbetɔ bi do ace bo na dó azɔjigbe alo é hen ɔ é na nɔ gbe mɔhun dee na sixu glɔn nyɔna tɔn le n'i eme.

Gbetaken 24

Gbetɔ bi do ace bo na do gbɔjehwe nu kpodo ayided'ayi sin hwenu kpan Ganxuxo nabide wɛ é dó na wa azɔ na. E do na yi azɔgbɔje hwehwe bo gbɔje ene me ɔ, e ka do na nɔ sun akwe ɛ.

Gbetaken 25

1. Gbetɔ bi do na na dó nu e na zɔn bo é na hwlen edee gan do azɔnsi e; lobo na jla nunɔme edee tɔn kpo do hennu tɔn kpan dó; taji ɔ, do nuɖuɖulinu, avɔdudolinu xɔ e me é na nɔ é sin alinu, azɔn gblegblelinu. Mɔ dokpo ɔ, é do na mɔ alɔdo do do azɔmamɔ hwenu, asukuku alo asikuku xɔme nunc hwenu, kpukpoxɔme kpodo hwe e nu e ma so sixu wa nú bo mɔ nu ă é bi kpan.
2. Vijiji kpo yɔkpɔvume nunc kpo bi do na mɔ kpatakiɖe. Alɔwliwi kpo do vi e ma da asu cobo ji ă le e bi wɛ do ace dokpo ɔ do xe nya do yeji sin alinu.

Gbetaken 26

1. Gbetɔ bi d'ace nú wemakplɔnkplɔn bo wemakplɔnkplɔn ka do na byɔ kwe zinzan ă; hun nuvɔnnu wɛ é do na nyi. E do na do kplɔn kleunde vɔvɔ ene ɔ dandanme wɛ é dɛ. Alɔlyenzo kpo alɔnunc kpaa kpo do na vun kan kpé to ɔ me. Wemakplɔnyiji nu alɔ vɔ ɔ, me bi nú wɛ é do na nyi, bo e kan na xwedo lee e je xa me dokpodokpo gbɔn e.
2. Wemakplɔnkplɔn ɔ gbeto sin nukɔnyiyi wɛ é na ba; bo na dɔn gbeto sin ace le yi nukɔn bo je hun dó yé ji. E dó ná zɔn bo mɔjeme kpo nuwadokpo kpo hwesɔkeme kpo ná tɛin xɔntɔn sin walɔ na tiin, bo to e do bu le e sín gbě ɔ na yi nukɔn bo fifa na tiin nú gbɛ ɔ bi.
3. Vito, vino le wɛ do na dɛ nyi kplón e vi yetɔn le na yi é.

Gbetaken 27

1. Gbeto bi do ace bo ná go alo nu tonunywe le bi; me bi do na mo mo dagbe e do alolyenme bo na zan mo dokpo ɔ, é na so so nú nukonyi yi nanye tɔn bo na sixu mo nyɔna e d'e me le é dɛ.

2. Nu e na tɔn sin nu e mede gba tame bo blo é ɔ, me ɔ tɔn we e do na nyi; b'e na je hun do nu tɔn ji do nujinjanlinu we à, wemawlan wlan sin alinu we à, alo alolyen zowiwa sin alinu.

Gbetaken 28

Gbeto bi do na ba tuto gbɔn nukonyi yi hennu e me de e kpodo gbɛ ɔ bi kpan sin alinu bonu ace, sisi kpo jlokokonunɔ e xo e do do wema elo me ɔ ni no xwiji.

Gbetaken 29

1. Togun e me gbeto de e bo nukɔn yi yi tɔn kpo nyɔna tɔn kpo na tɔn sin me é ɔ, é do na do nunɔmede le do wu tɔn.

2. Do ace e gbeto do le sin zinzan kpo nuno tɔn kpo me ɔ, me dokpodokpo do na ba jle na bo na nyi sen e na zɔn bo é ma na te afɔ ace nzo tɔn tɔn le kpo jlokokonunɔ tɔn tɔn le ji kpo ji á é di lee mesisi sin kplɔn byɔ gbɔn é, tuto e ji to ɔ de kpo togun bi kpaa gbeto le tɔn sin nunɔme byɔ gbɔn e.

3. Ace, sisi kpo jlokokonunɔ ene le do na xwedo su kpodo linlin to ee do bu le tɔn.

Gbetaken 30

Yodè, kplekplede, gbeto godokponɔde na yi huzu nu e do do wema elo me e do alo tɔn ji bo na mò ten bo de walɔde alo ayide tɔn ee na zɔn bo e na mo ten bo do kpo ace, sisi kpodo jlokokonunɔ ee xo e do do fi e bo hen gba á.
